

הערות להצעות החוק בעניין נציב ביקורת על מערך התביעה

יש למנוע שליטה ישירה או עקיפה של היועץ המשפטי על עבודת הנציב. ההערות בהמשך מתייחסות חלקן לנקודה זו, אך גם לנקודות אחרות:

יש לשלול מעורבות היועץ במינוי הנציב או פיטוריו. המצב גרוע במיוחד לפי ההצעה הממשלתית (סעיפים 2 ו-6 להצעה). חלקו צנוע יותר לפי הצעת לבני (ס' 4 להצעה), אך גם על כך ניתן לוותר.

שלילת סמכות לדון ב"הפעלת שיקול דעת שיפוטי" רחבה מידי. צריך לשלול דיון בהפעלת שיקול דעת שיפוטי רק כאשר שהפעלת שיקול הדעת "סבירה והוגנת".

בעיני ברוך סביר להעביר ליועץ המשפטי את הכוח לשלול ביקורת על ידי כך שהוא יהיה זה שיקבע אם התלונה נוגעת להפעלת שיקול דעת (ס' 15(6) ו-31(ב) להצעה הממשלתית). לעל היותר יש להעביר את ההכרעה לאדם שימונה על ידי שר המשפטים.

לא רצוי להפסיק ברור אמיש חשש גרידא לעבירה פלילית (ס' 15(3) להצעה הממשלתית). יש להפסיק את הבירור רק אם היועץ המשפטי החליט לפתוח בחקירה פלילית.

כמו כן לא סביר למנוע חקירה בעניין שהיה מעבר בבירור משפטי (ס' 15(3) להצעה הממשלתית). דווקא הבירור המשפטי יכול להצביע על נקודות המחייבות בדיקת הנציב.

ס' 15(ב) להצעה הממשלתית – אין מקום לכך שהיועץ המשפטי הוא זה שיחליט. ס' 28 להצעה הממשלתית - לא סביר שהיועץ המשפטי הוא זה שיהיה הממונה על המבקר. זאת מעבר לשאלה אם רצוי להפריד את הביקורת המערכתית מהביקורת האישית (בעיני הפרדה לא רצויה).

רצוי שהנציב יהיה אדם הכשיר לכהן כשופט בבית המשפט העליון (הצעת לבני). אפשרות זו עדיפה על ההצעה הממשלתית (כשירות כשופט בית משפט מחוזי). עניין זה הוא בעל חשיבות לצורך קביעת מעמדו של הנציב בהשוואה לזה של היועץ המשפטי.

עוד בעניין הפרדה בין הביקורת המערכתית לביקורת האישית – קיימת אפשרות שביקורת של הנציב תגלה בעיה מערכתית. אם תאוחד הביקורת – אין קושי. אולם כאשר קיימות מערכות נפרדות מוצע שהנציב יתייעץ עם הביקורת המערכתית בדבר פתרון אפשרי, ובהעדר הסכמה יובא העניין לשר המשפטים, שיוכל לקבוע שהנציב יעסוק בנושא כולו (כולל הנושא המערכתי).

רצוי להוסיף:

אפשרות של השר להעביר, בעקבות דו"ח הנציב, עניין מסוים לדיון משמעתי בלשכת עורכי הדין.

זכות ייצוג עצמאית לנציב בפני ערכאות משפטיות (בדומה לחקיקה הנוגעת לכנסת).
או כפיפות הנציב לחוות דעת היועץ המשפטי.

חוב מעורבות התביעה להמציא דו"ח שנתי כל מצב התיקים התלויים ועומדים. הדו"ח יציין לנביהם גם את המשך הזמן שהם מצויים על המדף.